

Nr 912

Av fru Gunne m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 120, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.

(Lika lydande med motion nr 753 i Första kammaren)

Det i proposition nr 120 framlagda förslaget rörande bl. a. schablonisering av traktamentsbeskattningen, vilket bygger på förslag av lönebeskattningsutredningen, innebär att avdrag skall medges med samma belopp som utgående traktamentsersättning, i den mån denna inte överstiger visst maximumbelopp. För dygn räknat är maximum avsett att utgöra högsta statliga traktamentsbelopp för helt dygn, för närvarande 59 kronor. Någon prövning av skäligheten av traktamentsersättningen skall inte äga rum. Det blir över huvud taget inte möjligt för taxeringsmyndigheterna att — såvitt traktamentsersättningen håller sig inom fastställd ram — vägra avdrag för samma belopp som traktamentsersättningen ens när det är uppenbart att avdraget därigenom kommer att överstiga levnadskostnadsökningen. Utredningens förslag var förestavat av önskemålet att nå större enkelhet.

En av de tre sakkunniga i lönebeskattningsutredningen hade på denna punkt avvikande mening. Han ansåg det mindre välbetänkt att inskriva schablonerna i författningstexten och ville i stället överlämna åt riksskatte-nämnden att utfärda anvisningar i ämnet. I sådana anvisningar skulle det vara möjligt att på ett annat sätt än i lagtext ställa upp villkor som hindrade missbruk och att ge detaljerade besked om tolkningen i olika situationer. Vid behov kunde ändringar och tillägg ske med mindre omgång än när det gäller lagtext.

Vi delar reservantens uppfattning i denna fråga. Det framgår av utredningens betänkande att traktamentsersättningarna enligt nu gällande kollektivavtal nästan undantagslöst understiger 30 kronor för dygn, och det får förutsättas att dessa ersättningar i stort sett täcker uppkommande merkostnader. Med ett maximum som ligger dubbelt så högt och med den ordningen att prövning ej skall ske av taxeringsmyndighet tillskapas ett direkt intresse för anställda, som i någon utsträckning har arbetsuppgifter utanför hemorten, att få till stånd en omfördelning mellan lön och traktamentsersättning, varigenom klyftan mellan fastställd ersättning och maximum minskas och varigenom alltså en del av den utgående arbetsersättningen blir skattefri. Med det rådande höga skattetrycket kan risken för sådana transaktioner bli betydande.

Reservanten pekar också på att i författning inskrivna schabloner kan ge anledning till tolkningstvister. Han framhåller bl. a. följande:

Beträffande de föreslagna schablonerna kan t. ex. ifrågasättas, om de skall tillämpas, därest arbetsgivaren vidtar åtgärder som minskar merkostnaderna för den anställde t. ex. genom att tillhandahålla kost eller logi till billigt pris. Man kan också fråga sig om schablonavdrag för helt dygn skall medges då den anställde faktiskt ingen kostnad har för nattlogi, t. ex. då han har sovplats på tåg eller båt eller bor i skogskoja el. dyl. Skall en chaufför ha schablonavdrag för dygn då han tjänstgör under natten och kommer hem på morgonen? Osv. Beträffande det lägre schablonavdraget vid endagsförrättning kan förutses att åtskilliga tillämpningssvårigheter skall uppstå som majoriteten inte gått in på. Förutsättningen för avdraget är »bortovaro» så lång tid att ett huvudmål normalt måste intagas utom den vanliga verksamhetsorten. Vad menas då med den vanliga verksamhetsorten? Stora grupper anställda färdas under sitt arbete omkring i en ort och dess omgivningar t. ex. hantverkare, montörer och chaufförer. Är för sådana arbetstagare t. ex. Stockholm i dess helhet en verksamhetsort? Eller skall till denna verksamhetsort räknas även dess förorter och i så fall vilka?

Vid remissbehandlingen har reservantens förslag stötts av riksskattenämnden, samtliga länsstyrelser utom 4, Statstjänstemännens riksförbund, lantbrukets och näringslivets skattedelegationer samt Föreningen Sveriges aktiva handelsresande. Men även en del av de remissinstanser som tillstyrkt majoritetsförslaget har uttalat starka betänkligheter och blott med tvekan anslutit sig till detta.

Det kan enligt vår mening inte vara lämpligt att i kommunalskattelagen inskriva så detaljerade bestämmelser som här är i fråga. Inte minst betänkligt finner vi att korttidstraktamenten skall så att säga legaliseras, eftersom möjligheterna till missbruk här torde vara särskilt stora. Vi föreslår för vår del i likhet med reservanten, att bestämmelserna om beskattning av traktamenten i enskild tjänst gives en mer allmän formulering och att det överlåtes åt riksskattenämnden att utfärda anvisningar rörande tillämpningen härav. Såsom reservanten anfört bör schablonregler på detta område i varje fall ges karaktär av presumtioner, så att de kan frångås där det är uppenbart att de skulle leda till för högt avdrag.

Ett särskilt skäl för att de detaljerade bestämmelserna om beskattning av traktamentsersättning bör meddelas av riksskattenämnden är att man därigenom kan få en klar definition av begreppet traktamente. Otvivelaktigt förekommer nu fall då s. k. traktamenten utgives utan att det är fråga om annan fördyring av levnadskostnaderna än sådan som förekommer för var och en som — ehuru arbetet är förlagt till hemorten — saknar möjlighet att intaga måltider i hemmet, det må vara en måltid eller flera. Särskilt inom storstadsråjonger men även på övriga håll är det ett normalt förhållande att en anställd har fast arbetsplats inom annan ort än hemorten. För hans del kommer avdrag för fördyrade levnadskostnader inte i fråga. Principen om likställighet vid beskattningen kräver, att den som tillfälligt utför arbete

å annan ort under liknande förhållanden som den förre inte medels skattefria traktamenten försättes i en gynnad beskattningssituation. Vi vill i sammanhanget peka på att det för traktamente till ledamot i riksdagen i denna hans egenskap i princip kräves, att bostaden är belägen så långt från Stockholm att vederbörande inte kan njuta sin »dygnsvila» i hemmet.

Aberopande det anförda hemställer vi,

1) att riksdagen måtte, med avslag å Kungl. Maj:ts proposition nr 120 vad angår andra stycket av punkt 3 av anvisningarna till 33 § kommunalskattelagen, besluta, att anvisningar rörande beskattningen av traktamentsersättning i tjänst, där sådan skall upptagas såsom inkomst, skall utfärdas av riksskattenämnden, samt

2) att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till de författningsändringar som härav må föranledas.

Stockholm den 26 april 1963

Stina Gunne

Sten Källenius

Lennart Stiernstedt